

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2023. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.16>

УДК 330.3:338.1

Н. О. Макаренко,

д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу та логістики, Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7354-5122>

О. В. Орлова-Курилова,

д. е. н., доцент, професор кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу, Східноукраїнський національний університет імені В. Даля, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8382-8070>

О. М. Мартин,

к. е. н., доцент, доцент кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1947-8982>

О. П. Завада,

к. ф.-м. н., доцент, доцент кафедри інформаційних систем у менеджменті, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8062-8169>

ЛОГІСТИЧНИЙ БЕЗПЕКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ТУРИЗМУ ТА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

N. Makarenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head the Department of Marketing and Logistics, Sumy National Agrarian University, Ukraine, Sumy

O. Orlova-Kurilova,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of Department of Public Administration, Management and Marketing, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Kyiv, Ukraine

O. Martyn,

PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Law and Management in the Field of Civil Defense, Lviv State University of Life Safety, Ukraine, Lviv

O. Zavada,

PhD in Physico-Mathematical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Information Systems in Management, Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine, Lviv

LOGISTIC SECURITY MANAGEMENT OF INFORMATION FLOWS OF INNOVATIVELY ORIENTED ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF THE ACTIVATION OF EDUCATIONAL TOURISM AND THE DEVELOPMENT OF STATE AND REGIONAL ADMINISTRATION

Досліджено логістичний безпековий менеджмент інформаційних потоків інноваційно орієнтованих підприємств в умовах активізації освітнього туризму та розвитку державного та регіонального управління. Сутність, роль та значення логістичного безпекового менеджменту інформаційних потоків інформаційними потоками інноваційно орієнтованого підприємства розуміється під управлінням і використанням систем інформаційного забезпечення виробничо-господарських процесів. Воно базується на системному підході, який охоплює всі види діяльності,

пов'язані з плануванням і управлінням процесами, націленими на забезпечення інноваційно орієнтованого підприємства релевантною інформацією. Інформаційними потоками інноваційно орієнтованого підприємства називають фізичні переміщення інформації від одного співробітника підприємства до іншого або від одного підрозділу до іншого. Яка-небудь зміна інформації не розглядається в якості інформаційних потоків, тому вважають інформаційним потоком сукупність повідомлень, що циркулюють всередині логістичної системи, а також між цією системою і середовищем, зовнішньої по відношенню до неї, необхідних для управління і контролю логістичних операцій. Дослідивши процес логістичного управління інформаційними потоками інноваційно орієнтованого підприємства справжні труднощі з'являються, при необхідності стежити за змінами інформаційних потоків. Ресурси підприємства постійно знаходяться в процесі руху. У кожний момент часу є більша або менша кількість товарів в наявності, певну кількість грошей, видаткових та прибуткових рахунків. При зміні зовнішніх умов, що межують з діяльністю інноваційно орієнтованого підприємства, якщо керівництво не буде під час отримувати інформацію, наслідки можуть бути згубними. Логістичний підхід до управління інноваційно орієнтованим підприємством націлений на забезпечення раціоналізації потокових процесів у рамках керованої системи з позиції єдиного матеріалопровідного ланцюга, інтеграція окремих частин якого здійснюється на технічному, технологічному, економічному, методологічному рівнях, а мінімізація витрат часу і ресурсів досягається шляхом оптимізації наскрізного управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками. Таким чином, логістичне управління полягає в цілеспрямованому впливі на логістичні потоки з метою синхронізації їхньої взаємодії і досягнення ефекту синергізму в умовах активізації освітнього туризму та розвитку державного та регіонального управління.

The logistical security management of information flows of innovatively oriented enterprises in the conditions of the activation of educational tourism and the development of state and regional administration was studied. The essence, role and significance of the logistics security management of information flows by the information flows of an innovatively oriented enterprise is understood under the management and use of information support systems of production and economic processes. It is based on a systemic approach that covers all activities related to planning and management of processes aimed at providing an innovatively oriented enterprise with relevant information. Information flows of an innovatively oriented enterprise are the physical movement of information from one employee of the enterprise to another or from one division to another. Any change of information is not considered as an information flow, therefore an information flow is considered to be a set of messages circulating within the logistics system, as well as between this system and the environment external to it, necessary for the management and control of logistics operations. Having studied the process of logistics management of information flows of an innovatively oriented enterprise, real difficulties appear when it is necessary to monitor changes in information flows. Enterprise resources are constantly in motion. At each moment of time, there are more or less goods available, a certain amount of money, expense and income accounts. When the external conditions bordering on the activity of an innovation-oriented enterprise change, if the management is not in time to receive information, the consequences can be disastrous. The logistics approach to the management of an innovation-oriented enterprise is aimed at ensuring the rationalization of flow processes within the framework of a managed system from the position of a single material chain, the integration of individual parts of which is carried out at the technical, technological, economic, methodological levels, and the minimization of time and resource costs is achieved by optimizing end-to-end material management , information and financial flows. Thus, logistics management consists in purposeful influence on logistics flows with

the aim of synchronizing their interaction and achieving the effect of synergy in the conditions of the activation of educational tourism and the development of state and regional administration.

Ключові слова: *логістичний безпековий менеджмент, інформаційні потоки, інноваційно орієнтовані підприємства, активізація освітнього туризму, розвиток, державне управління, регіональне управління.*

Keywords: *logistics security management, information flows, innovation-oriented enterprises, activation of educational tourism, development, state administration, regional administration.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Логістичне управління інноваційно орієнтованого підприємства – це процес або діяльність, яка підпорядкована наперед окресленим цілям, здійснюється у логічній послідовності, може бути організована на стратегічному та тактичному рівнях, здійснюється безперервно та включає планування, організацію, реалізацію та контроль товаропросування – руху сировини, матеріалів та напівфабрикатів, готової продукції на виробництво, у процесі виробництва та до споживача на основі логістичної системи товаропросування та логістичної сітки викликає потребу в удосконаленні механізму логістичного безпекового менеджменту інформаційних потоків інноваційно орієнтованих підприємств в умовах активізації освітнього туризму та розвитку державного та регіонального управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Особливими характеристиками логістичного безпекового менеджменту інформаційних потоків є специфічність видів діяльності, що

відрізняє його від інших видів діяльності; головною формою виступає вплив відповідних суб'єктів управління на його об'єкт; вид діяльності, що здійснюється безперервно у часі та просторі; здійснюється як процес, що відбувається у чіткій структурно-логічній послідовності окремих його етапів; завжди підпорядкований визначеним цілям та завжди характеризується певним результатом; управлінська діяльність потребує раціонального використання необхідних ресурсів та відбувається у умовах ризику та невизначеності [1-2]. Інформаційними потоками підприємства називають фізичні переміщення інформації від одного співробітника підприємства до іншого або від одного підрозділу до іншого. Яка-небудь зміна інформації не розглядається у якості інформаційних потоків, тому вважають інформаційним потоком сукупність повідомлень, що циркулюють всередині логістичної системи, а також між цією системою та середовищем, зовнішньої по відношенню до неї, необхідних для управління та контролю логістичних операцій [3-11]. Для активізації освітнього туризму та розвитку державного та регіонального управління доцільно актуалізувати відповідний механізм.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідити логістичний безпековий менеджмент інформаційних потоків інноваційно орієнтованих підприємств в умовах активізації освітнього туризму та розвитку державного та регіонального управління.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Жодне сучасне інноваційно орієнтоване підприємство не може в умовах активізації освітнього туризму та розвитку державного та регіонального управління стабільно існувати без швидкого обміну інформацією, як у середині, так та зовні.

Як відомо, принципова відмінність логістичного підходу до менеджменту інформаційних потоків полягає у інтеграції окремих ланок ланцюга у єдину систему. Інструментом подібної інтеграції є інформаційне

забезпечення процесів виробництва чи надання послуги. Ефективність організації і управління поточними процесами на інноваційно орієнтованому підприємстві прямо впливає на рівень її конкурентоспроможності.

При логістичному підході управляючі дії формуються виходячи із загальних цілей найбільш повного задоволення запитів споживачів. При цьому вибудовується необхідна послідовність, узгодженість та взаємоув'язка дій інноваційно орієнтованих підприємств, що беруть участь у єдиному потоці руху товарів до споживачів: від виникнення ідеї товару до його виробництва, розподілу, продажу, післяпродажного сервісу та споживанню. Тобто вибудовується логістична система управління наскрізними потоками.

Підвищення продуктивності досягається за рахунок швидкої передачі та обробки інформації, а точності та достовірності даних – за рахунок зменшення паперових документів та можливості помилок введення даних.

Удосконалення автоматизованого логістичного управління інформаційними потоками для інноваційно орієнтованих підприємств полягає у наступному: зменшення обсягу бюрократичної тяганини, що дозволяє здійснювати поставки з мінімальною кількістю документів та витрат часу на їх оформлення. Це вивільняє робочий час фахівцям покупця та постачальника для вирішення інших професійних питань; скорочення потреби у персоналі для виконання роботи, яка може бути опрацьована за допомогою електронного обміну даними. Ця паперова робота займає 15-40% робочого часу службовців, зайнятих у сфері логістичного менеджменту інноваційно орієнтованого підприємства; прискорений розвиток системи інтегрованого управління матеріальними потоками у реальному масштабі часу. Це дозволяє інноваційно орієнтованому підприємству більш злагоджено і економічно виконувати функції управління рухом товарів протягом всього ланцюга постачань, які не резервують постачальників, ресурси, час на виконання замовлення, що не дублюють документи та

повідомлення; розширення ринків збуту та закупівель, залучення посередників для передавання та розповсюдження комерційної інформації у міжнародному масштабі. При цьому інтенсивність та результативність взаємодії потенційних покупців та продавців значно підвищується; зниження накладних витрат яке пов'язано з розвитком на основі EDI систем електронного обліку та контролю, електронного документообігу та діловодства, електронних платежів та торгів.

При формуванні системи цілей на інноваційно орієнтованому підприємстві допускається доповнювати склад основних цілей, поєднувати або розмежовувати їх. Але сукупність цілей повинна бути достатньою для досягнення головної мети логістичної діяльності інноваційно орієнтованого підприємства.

Головна мета управління логістичною інформаційною системою (ЛІС) припускає необхідність реалізації трьох основних цілей: організація ефективного функціонування інформаційних потоків; раціональне забезпечення організованих інформаційних потоків необхідними ресурсами; координація та регулювання ефективного функціонування інформаційних потоків.

Реалізація кожної основної мети, у свою чергу, вимагає досягнення певних підцілей та розв'язання відповідних задач. Так, реалізація основної мети – організація ефективного функціонування інформаційних потоків логістичної системи (1) – вимагає досягнення таких підцілей (рис. 1): ідентифікація ЛІС (1.1); деталізація компонентів ЛІС у функціональному розрізі (1.2); деталізація компонентів ЛІС у інформаційному розрізі (1.3); раціоналізація способів та методів руху інформації (1.4).

Ідентифікація – це визначення об'єкта інформаційного логістичного менеджменту або аналіз та опис усіх компонентів інформаційної логістичної системи. У зв'язку з певною неоднозначністю поняття логістична інформаційна система на практиці надзвичайно важливим та актуальним є

чітке визначення об'єкта усіх подальших розробок (1.1.1).

Досягнення попередньої підцілі вимагає укрупненої графічної побудови ланок логістичної інформаційної системи та інформаційних каналів, що об'єднують їх (1.1.2).

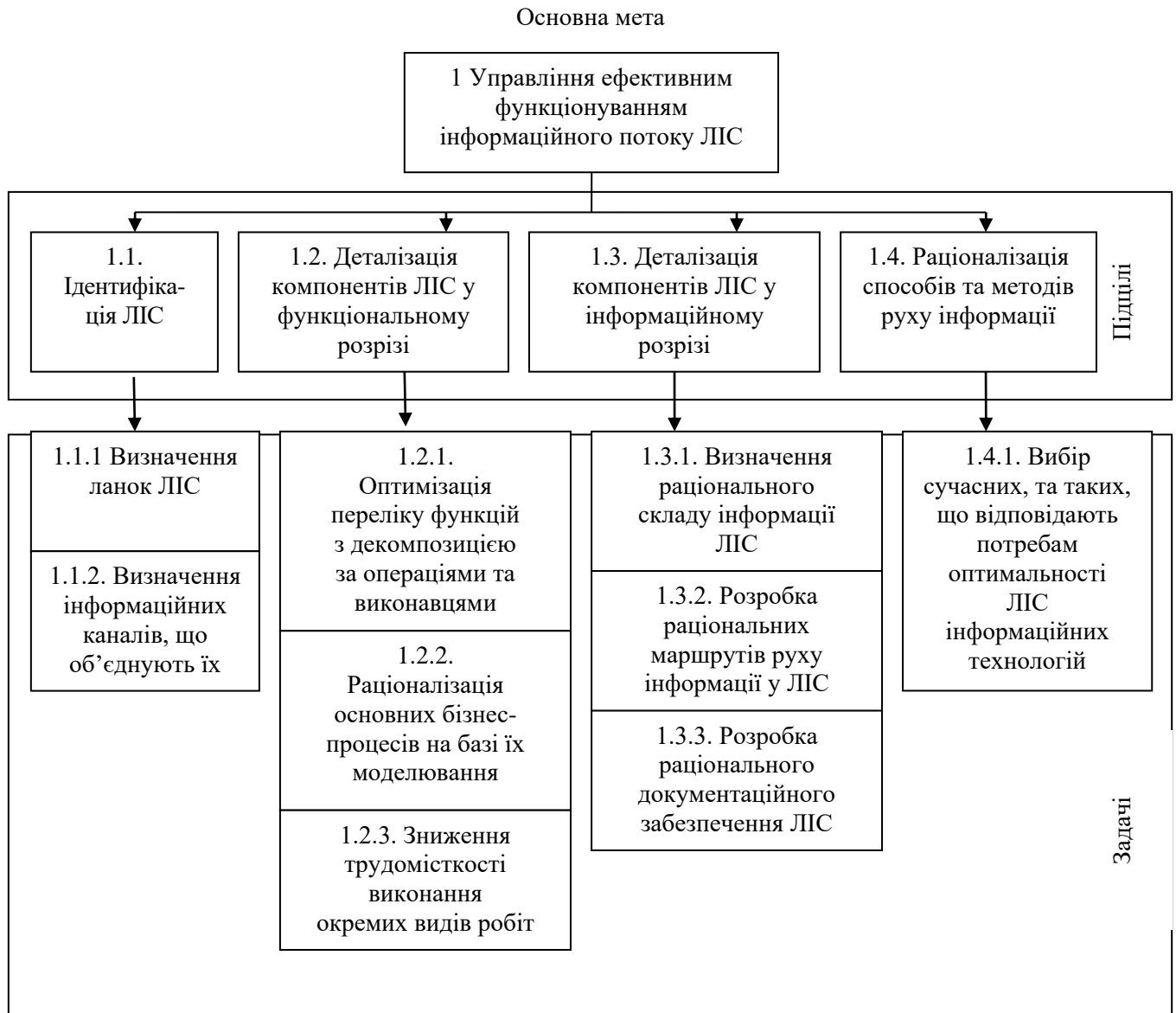

Рис. 1. Дерево цілей та задач реалізації основної мети ЛІС управління ефективним функціонуванням інформаційного потоку на інноваційно орієнтованому підприємстві

Деталізація компонентів логістичної інформаційної систем у функціональному розрізі (1.2).

Переваги удосконалення автоматизованого логістичного управління інформаційними потоками на інноваційно орієнтованих підприємствах дозволить зробити: підтримка штрих-кодування товарів; підтримка електронних платежів; підтримка безпаперового супроводу руху товарів; підтримка безпаперового обміну інформацією; зростання продуктивності; скорочення тривалості локальних операційних циклів та циклу поставки; скорочення рівня запасу; підвищення якості обслуговування клієнтів; підвищення точності відомостей, скорочення числа помилок; підвищення однаковості та багатофункціональності інформації, яку використовують у внутрішніх та зовнішніх інформаційних системах.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Сутність, роль та значення логістичного безпекового менеджменту інформаційних потоків інформаційними потоками інноваційно орієнтованого підприємства розуміється під управлінням і використанням систем інформаційного забезпечення виробничо-господарських процесів. Воно базується на системному підході, який охоплює всі види діяльності, пов'язані з плануванням і управлінням процесами, націленими на забезпечення інноваційно орієнтованого підприємства релевантною інформацією. Інформаційними потоками інноваційно орієнтованого підприємства називають фізичні переміщення інформації від одного співробітника підприємства до іншого або від одного підрозділу до іншого. Яка-небудь зміна інформації не розглядається в якості інформаційних потоків, тому вважають інформаційним потоком сукупність повідомлень, що циркулюють всередині логістичної системи, а також між цією системою і середовищем, зовнішньої по відношенню до неї, необхідних для управління і контролю логістичних операцій. Дослідивши процес логістичного управління інформаційними потоками інноваційно орієнтованого підприємства справжні труднощі з'являються, при необхідності стежити за змінами інформаційних потоків. Таким чином, логістичне управління полягає в цілеспрямованому

впливі на логістичні потоки з метою синхронізації їхньої взаємодії і досягнення ефекту синергізму в умовах активізації освітнього туризму та розвитку державного та регіонального управління.

Література

1. Живко З. Б., Кредісов В. А., Гнатенко І. А., Гальонкін С. С. Інституціонально-матрична кластеризація в системі стратегічного управління інноваційною економікою в умовах зміни споживчих переваг, глобалізації, діджиталізації, формування економічної культури суспільства та сталого розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 37–43.

2. Мандич О. В., Бабко Н. М., Лищенко М. О., Харчевнікова Л. С. Цифрова трансформація та новітні комунікації як платформа для стійкого розвитку бізнесу. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. № 4. С. 14-20.

3. Орлова-Курилова О. В. Теоретико-методичні аспекти управління персоналом інноваційного підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 19, Ч. 2. С. 86-91.

4. Орлова-Курилова О. В., Таран-Лала О. М., Іванова Л. С., Сафронська І. М., Кондріков І. Д. Моделі управління змінами споживчих переваг та інноваційним підприємництвом в умовах глобалізації: формування інституціональної системи цільової стратегії державної політики. *Агросвіт*. 2021. № 20. С. 8-13.

5. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 4-9.

6. Охріменко І. В., Гнатенко І. А., Дяченко Т. О., Артемчук В. О. Теоретико-методичні основи розвитку підприємництва в контексті глобалізації: управлінський та маркетинговий аспекти. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. № 2. С. 23-29.

7. Brockova K., Rossokha V., Chaban V., Zos-Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro-industrial production. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2021. Vol. 43. No. 1. P. 129–135.

8. Lyshenko M. O., Makarenko N. O., Mushtai V. A., Makarova V. V., Kharchenko I. I.: Formation of Ecological-Economic and Marketing Food Potential of Ukraine as a Component of Sustainable Development of Regions. *International Journal of Ecological Economics and Statistics*. 2021. Vol. 42. No. 1. P. 37-50.

9. Mayovets Y., Vdovenko N., Shevchuk H., Zos-Kior M., Hnatenko I. Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID-19. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2021. No. 36. P. 192-198.

10. Mykhailichenko M., Lozhachevska O., Smagin V., Krasnoshtan O., Zos-Kior M., Hnatenko I. Competitive strategies of personnel management in business processes of agricultural enterprises focused on digitalization. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2021. Vol. 43. No. 3. P. 403–414.

11. Rossokha V., Mykhaylov S., Bolshaia O., Diukariiev D., Galtsova O., Trokhymets O., Ilin V., Zos-Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2021. No. 36. P. 199-205.

References

1. Zhyvko, Z., Kredisov, V., Hnatenko, I. and Galonkin, S. (2021), “Institutional-matrix clustering in the system of strategic management of innovative economy in the conditions of change of consumer preferences, globalization, digitalization, formation of economic culture of society and sustainable development”, *Investments: practice and experience*, vol. 21, pp. 37–43.

2. Mandysh, O. V., Babko, N. M., Lyshenko, M. O. and Kharchevnikova, L. S. (2022), “Digital transformation and the latest communications as a platform for sustainable business development”, *Modeling the development of the economic systems*, vol. 4, pp. 14-20.

3. Orlova-Kurilova, O. (2016), “Theoretical and methodological aspects of personnel management of an innovative enterprise”, *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, vol. 19.2, pp. 86-91.

4. Orlova-Kurilova, O., Taran-Lala, O., Ivanova, L., Safronska, I. and Kondrikov, I. (2021), “Models of management of changes in consumer preferences

and innovative entrepreneurship in the conditions of globalization: formation of an institutional system of a target strategy of state policy”, *Ahrosvit*, vol. 20, pp. 8-13.

5. Okhrimenko, I. V., Vdovenko, N. M., Ovcharenko, E. I. and Gnatenko, I. A. (2021), “Innovations in the system of strategic security management of the national economy in the face of risks and uncertainties of globalization”, *Economy and the state*, vol. 8, pp. 4-9.

6. Okhrimenko, I. V., Gnatenko, I. A., Dyachenko, T. O. and Artemchuk, V. O. (2021), “Theoretical and methodological foundations of entrepreneurship in the context of globalization: management and marketing aspects”, *Ukrainian Journal of Applied Economics*, vol. 2, pp. 23-29.

7. Brockova, K., Rossokha, V., Chaban, V., Zos-Kior, M., Hnatenko, I. and Rubezhanska, V. (2021), “Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro-industrial production”, *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 43.1, pp. 129–135.

8. Lyshenko, M. O., Makarenko, N. O., Mushtai, V. A., Makarova, V. V., and Kharchenko, I. I. (2021), “Formation of Ecological-Economic and Marketing Food Potential of Ukraine as a Component of Sustainable Development of Regions”, *International Journal of Ecological Economics and Statistics*, vol. 42.1, pp. 37-50.

9. Mayovets, Y., Vdovenko, N., Shevchuk, H., Zos-Kior, M. and Hnatenko, I. (2021), “Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID-19”, *Journal of Hygienic Engineering and Design*, vol. 36, pp. 192-198.

10. Mykhailichenko, M., Lozhachevska, O., Smagin, V., Krasnoshtan, O., Zos-Kior, M. and Hnatenko, I. (2021), “Competitive strategies of personnel management in business processes of agricultural enterprises focused on digitalization”, *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 43.3, pp. 403–414.

11. Rossokha, V., Mykhaylov, S., Bolshaia, O., Diukariiev, D., Galtsova, O., Trokhymets, O., Ilin, V., Zos-Kior, M., Hnatenko, I. and Rubezhanska, V. (2021), “Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition”, *Journal of Hygienic Engineering and Design*, vol. 36, pp. 199-205.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2023 р.